



**Gemeente
Haarlem**

Voortgangsrapportage Actieprogramma Impact Ondernemen

2020- 2024

14 april 2022

Christiana van Lammeren en Ruud Meijer
ECDW

Inhoudsopgave

1.	Inleiding: waarom een Actieprogramma Impact Ondernemen?	4
1.1	Waarom een Actieprogramma Impact Ondernemen 2020-2024?	4
1.1.1	Van Sociaal Ondernemen naar Impact Ondernemen	4
1.1.2	Link met de Economische Visie	4
1.2	Actielijnen	5
1.3	Werkwijze	5
2.	Uitgevoerde en lopende acties	6
2.1	Service: Oprichten van een gemeentelijk aanspreekpunt Impact Ondernemen.	6
2.1.1	Kernteam	6
2.1.2	Wijklabs	6
2.1.3	Ondernemers netwerken	7
2.2	Netwerk: Samenwerken via Knooppunt Impact Ondernemen	7
2.2.1	Deelname City Deal Impact Ondernemen	7
2.2.2	Impact Booster	8
2.3	Handel: Impact via inkoop en aanbesteding	9
1.1.1	Kennemer Inkoop Platform en SROI	9
2.4	Investeren: Aantrekken van Financiering en Fondsen	11
2.4.1	Ronde tafels Impact Financiering	11
2.5	Communiceren: Vergroten van herkenning en zichtbaarheid.	12
2.5.1	Social Enterprise Overheidscongres	12
2.5.2	Impact Days	12
2.5.3	Samenwerking met andere netwerken	14
2.5.4	Communicatie strategie	14
3.	Wat heeft de uitvoering van het Actieprogramma ons geleerd?	15
3.1	Impact Ondernemen is een hoofdzaak	15
3.1.1	Impact is een hoofdzaak in de transitie naar een nieuwe economie	15
3.1.2	Impact is een hoofdzaak in de transitie naar een circulaire economie	15
3.1.3	Impact Ondernemen is een hoofdzaak voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt	15
3.2	Impact Ondernemen vraagt om samenwerken	16

1.1.2	Samenwerken vanuit meerdere beleidsvelden	16
1.1.3	Impact Ondernemen geeft een impuls aan Nieuwe Democratie	17
3.3	Knelpunten	17
3.3.1	Corona	17
3.3.2	Samenwerking met omliggende gemeenten komt moeilijk van de grond	17
3.3.3	Grote ambities, een klein budget	17
4.	Doorontwikkeling: waar liggen kansen?	19
4.1	Kansen	19
4.2	Middelen	20

1. Inleiding: waarom een Actieprogramma Impact Ondernemen?

1.1 Waarom een Actieprogramma Impact Ondernemen 2020-2024?

Voor bedrijven wordt het steeds belangrijker om behalve financieel gezond, ook maatschappelijk betekenisvol te zijn. Dat geldt zowel voor startende zzp'ers en het midden- en klein bedrijf als voor grote corporaties. Uit onderzoek van onder meer SER en de jaarlijkse monitor van Social Enterprise NL blijkt dat ondernemers die maatschappelijk betekenisvol willen zijn en impact willen realiseren, een katalysator zijn voor het realiseren van innovatie en groei.

1.1.1 Van Sociaal Ondernemen naar Impact Ondernemen

Deze trend is ook wel aangeduid als de transitie naar een betekenis-economie waarin de economische activiteiten in de stad bijdragen aan het aanpakken en oplossen van de maatschappelijke vraagstukken waar de gemeente voor staat. Sociaal ondernemen wordt vaak geassocieerd met het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met het Actieprogramma Impact Ondernemen willen we ook ondernemers die een bijdrage leveren aan de verduurzaming, circulariteit of een andere maatschappelijke opgave, bedienen. Al deze ondernemers maken impact en dragen bij aan de betekenis-economie.

1.1.2 Link met de Economische Visie

Het Actieprogramma Impact Ondernemen sluit aan op de doelstellingen van de Economische Visie Haarlem:

- Haarlem zet in op een inclusieve en toekomstbestendige arbeidsmarkt, toegankelijk en met gelijke kansen voor iedereen. Een goed ontwikkeld ecosysteem rond Impact Ondernemen geeft ondernemers de mogelijkheid om zich te professionaliseren en zich op te stellen als aantrekkelijke werkgever om dit talent te boeien en te binden.
- Haarlem heeft in de transitie naar een nieuwe economie haar ambities vastgelegd in onder andere Haarlem Circulair en Aardgasvrij in 2040, een innovatiestrategie en een Transformatieprogramma sociaal domein 2018-2020. Het actieprogramma Impact Ondernemen stimuleert en faciliteert ondernemers die zich voorbereiden op deze nieuwe economie, waarin naast financiële gezondheid ook duurzaamheid, circulariteit en maatschappelijke verantwoordelijkheid belangrijke randvoorwaarden zijn voor innovatie en resultaat.
- De Visie spreekt over het versterken van Ondernemerschap middels 'Faciliteren, stimuleren en verbinden'. Het Actieprogramma Impact Ondernemen geeft in een aantal heldere actielijnen uitvoering aan deze strategie. Deze actielijnen worden in 1.2 beknopt beschreven.

1.2 Actielijnen

Het Actieprogramma bestaat uit de volgende actielijnen:

1: Service: Oprichten van een gemeentelijk aanspreekpunt Impact Ondernemen.
Impact Ondernemers hebben vaak met zowel het fysieke als het sociaal domein te maken.
Hierdoor is het voor Impact Ondernemers moeilijk om de juiste weg te vinden binnen de overheid.

2: Netwerk: Samenwerken via Knooppunt Impact Ondernemen.
Impact Ondernemers onderscheiden zich van reguliere ondernemers doordat zij niet alleen een vraagkant hebben richting de gemeente maar ook oplossingen bieden voor maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een andere relatie met gemeenten en kennisinstellingen. Daarnaast Impact ondernemen is pionieren en innoveren Er is behoefte aan een netwerk van overheid - en maatschappelijke instellingen waarin impact ondernemers kunnen innoveren.

3: Handel: Impact via inkoop en aanbesteding.
De gemeente Haarlem heeft de ambitie om meer maatschappelijk in te kopen.
Daarvoor moet de gemeente beter bekend zijn met de lokale impact ondernemers.
Hetzelfde geldt voor bedrijven met een SROI-verplichting.

4: Investeren: Aantrekken van Financiering en Fondsen .
Een veel gehoord obstakel bij startende impact ondernemers is het vinden van financiering voor de start van het bedrijf. Immers, daar waar winstmaximalisatie niet de prioriteit heeft, neemt de belangstelling van financiers snel af.

5: Communiceren: Vergroten van herkenning en zichtbaarheid.
Het maken van impact is vaak lastig aantoonbaar voor impact ondernemers.
Hierdoor zijn zij minder zichtbaar en worden zij vaak nog niet herkend en erkend.

1.3 Werkwijze

Het Actieprogramma Impact Ondernemen 2020 – 2024 is in mei 2020 werd vastgesteld .
Voor de coördinatie en implementatie van het Actieprogramma is een samenwerkingsovereenkomst met de Stadsgarage gesloten. Er is minimaal tweewekelijks overleg tussen de gemeente en de Stadsgarage over de voortgang van het programma. Tijdens dit overleg worden uitvoerende taken tussen de gemeente en de Stadsgarage verdeeld.
Jaarlijks worden er afspraken gemaakt over de prioritering in de actielijnen en het te verdelen budget. In 2020 lag de focus op actielijnen 1 en 2. In 2021 lag de focus op de actielijnen 3 en 4.

Haarlem pakt ook haar rol als centrum gemeente en betreft omliggende gemeenten actief bij de uitvoering van het Actieprogramma.
Haarlem werkt samen met de G3 , G40 en partners als Social Enterprise aan de versteviging van het ecosysteem Impact Ondernemen in de regio.

In onderstaande voortgangsrapportage wordt per actielijn aangegeven welke actie de afgelopen twee jaar zijn uitgevoerd. Concrete resultaten worden per actielijn in bruine blokjes weergegeven. Daarnaast zijn er grijze blokjes met praktijkvoorbeelden van impact ondernemers en kansen voor de komende jaren.

2. Uitgevoerde en lopende acties

2.1 Service: Oprichten van een gemeentelijk aanspreekpunt Impact Ondernemen.

Impact ondernemers richten zich op meervoudige waarde creatie (people, planet en profit). Hierdoor hebben impact ondernemers vaker en op zeer diverse manieren met de overheid te maken. Impact Ondernemen is pionieren waardoor de reguliere markt, met name in de opstartfase, vaak nog niet aansluit op een product of dienst. Een opdracht vanuit de overheid kan helpen om hun product verder te ontwikkelen.

Afhankelijk van de (hulp) vraag ervaren impact ondernemers een sterke scheiding tussen het fysieke en het sociale domein van de gemeentelijke organisatie. Bovendien zijn er ook vragen van impact ondernemers die niet op het niveau van de gemeente thuishoren. Het aanspreekpunt voor Impact Ondernemers is daarom hybride vormgegeven.

2.1.1 Kernteam

Binnen het team van Economie & Toerisme, zijn twee accountmanagers aangesteld voor impact ondernemen. Zij beschikken over een netwerk van contacten binnen de gemeentelijke organisatie in zowel het fysieke als het sociale domein. Afhankelijk van de vraag van de impact ondernemer raadplegen de accountmanagers dit netwerk (kernteam impact ondernemen) om de impact ondernemen optimaal te bedienen.

Resultaat 2021: Er is een methode ontwikkeld om impact-ondernemers door te verwijzen. Via het netwerk wordt doorverwezen naar de accountmanagers binnen de gemeentelijke organisatie. Via de [website](#) van de Stadsgarage kan een ondernemer direct contact opnemen en een vraagstuk inbrengen. Tot en met december 2021 zijn er 14 intakegesprekken en drie doorverwijs gesprekken gevoerd.

2.1.2 Wijkclubs

Vragen van impact ondernemers hangen vaak samen met maatschappelijke initiatieven. Zij spelen zich vaak op wijkniveau af. Veel vragen worden daarom ook beter op wijkniveau beantwoord. Een wijkclub is een fysieke plek in de wijk waar maatschappelijke organisaties, coöperaties en sociaal wijkteam samenkomen. Op een wekelijks spreekuur kunnen hier de vragen en initiatieven van impact ondernemers besproken worden of op haalbaarheid getoetst of doorgezet naar de gemeentelijke accountmanagers. Voordeel is dat hierbij zoveel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande structuren.

Resultaat 2021: Deze aanpak is voor Corona getest binnen de bibliotheek in Schalkwijk. Zowel de gebiedsverbinder als het sociaal wijkteam waren één dag in de week beschikbaar voor bewoners en ondernemers uit de wijk. Hierdoor kon er veel sneller worden geschakeld waardoor de bewoners en ondernemers meteen geholpen waren.

In de praktijk blijkt de infrastructuur van maatschappelijke initiatieven in de wijk te ver uiteen te lopen om hierin tot een uniforme aanpak te komen. Mede door Corona is gebleken dat de bibliotheken een continue en verbindende rol in de wijk kunnen vervullen. We onderzoeken nu de mogelijkheid om tot impact spreekuren in de bibliotheken te kunnen komen.

2.1.3 Ondernemers netwerken

Hoewel impact ondernemers over het algemeen minder zichtbaar zijn dan reguliere ondernemers zijn zij steeds bekender binnen de ondernemers netwerken. Vanuit het Actieprogramma Impact Ondernemen is er verbinding gelegd met diverse ondernemersnetwerken. (Beter Business, NV Haarlem, MKB Haarlem etc.). De gemeentelijke accountmanagers impact ondernemen zijn actief in deze netwerken. Door de activiteiten vanuit het Actieprogramma ontstaat een eigen netwerk van impact ondernemers die zowel de gemeente als de Stadsgarage nu weten te vinden. Zie hiervoor ook het voorbeeld hieronder. Initiatieven die kunnen leiden tot impact ondernemerschap worden nu eerder en tijdig herkend, begeleid en verder gebracht.

Van Initiatief naar Impact Ondernemen.

Tijdens het Initiatieven café in de zomer van 2020 hield Bas Turk een warm pleidooi voor het belang van gezonde en warme maaltijden op lagere scholen. Hij zag kansen om die laagdrempelig aan te bieden. Dit initiatief werd opgemerkt door de accountmanagers impact ondernemen.

Het netwerk heeft Bas onder andere verder geholpen met het uitwerken van een businessmodel, contacten met scholen, het vinden van mensen uit een specifieke doelgroep, financiering en een netwerk van cateraars voor de productie van maaltijden.

Op 1 januari 2021 is Tommy Tomato gestart als impact bedrijf en levert dagelijks warme maaltijden op 28 Scholen. Voor gezinnen met een (te) kleine beurs is er financiële ondersteuning zodat de gezonde maaltijden voor alle kinderen bereikbaar zijn. Het bedrijf is geregistreerd bij de Code Sociaal Ondernemen. Ondernemingen. In 2022 breidt Tommy Tomato zijn activiteiten uit naar andere steden.

2.2 Netwerk: Samenwerken via Knooppunt Impact Ondernemen

Door te kiezen voor impact kiezen impact ondernemers niet voor de makkelijke weg. Ons huidige economische systeem is gebaseerd op snelle groei en maximale winst. De impact die je op je omgeving maakt meenemen in je bedrijfsvoering vraagt om een andere aanpak. Om hierin succesvol te zijn zijn impact ondernemers gebaat bij een sterk netwerk waarmee ze in nauwe relatie met de gemeente staan, kunnen terugvallen op onderwijs en kennisinstellingen en zijn verbonden met andere ondernemers in de stad. Deze actielijn zet in op het verstevigen van dit netwerk om zo de positie van Impact Ondernemers te versterken.

2.2.1 Deelname City Deal Impact Ondernemen

Haarlem doet mee aan de City Deal Impact Ondernemen. Ministeries, provincies, gemeenten, kennisinstellingen en ondernemers experimenteren hier met nieuwe samenwerkingsvormen. Partijen spreken af om elkaar ruimte te bieden voor het experiment om zo van elkaar te leren en knelpunten in het betekenisvol ondernemen weg te nemen. Haarlem pakt haar rol als centrumgemeente en betreft hier ook de regiogemeenten in. Zo creëren we meer kansen voor ondernemers in de betekenis-economie. De City Deal loopt van maart 2021 t/m maart 2024.

Resultaat 2021: Haarlem maakt deel uit van het landelijk netwerk van vijftien intermediaire impact-organisaties van City Deal. Daaruit zijn drie activiteiten voortgekomen:

1. Nauwe samenwerking met de Social Club Den Haag. Met hen is een Haags/Haarlems programma voor impact ondernemers uit Haarlem en Den Haag ontwikkeld: de Impact Booster.
2. De Stadsgarage heeft het initiatief genomen om het aanbod van de verschillende intermediairs in het land beter op elkaar af te stemmen en onderling uitwisselbaar te maken, met als doel om Haarlem onderdeel te maken van een landelijke innovatiestructuur voor impact ondernemerschap. Daarvoor is een gezamenlijke aanvraag voor de One Single Hub subsidie regeling in 2022 in ontwikkeling.
3. Financiële partners in de landelijke City deal worden in 2022 uitgenodigd om te participeren in het Kennemer Impact Financiering platform. Dit initiatief is vanuit het Actieprogramma ontwikkeld. Zie ook actielijn 2.4.1.

2.2.2 Impact Booster

Om Impact Ondernemers te ondersteunen in hun professionalisering zijn er Live Online Leren (LOL) trainingen van 8 keer 2,5 uur aangeboden aan 39 ondernemers. Via een online leerplatform werd kennis gedeeld via interactieve studiemodules. Ook is er een informele online community opgericht waar impact ondernemers elkaar kunnen vinden en kennis delen. Er was contact met andere impact ondernemers en experts in het virtuele trainingslokaal in een online leeromgeving.

Sinds september 2021 zijn de LOL trainingen overgegaan in de 'Impact Booster'.

In plaats van 8 losse online momenten komen Impact Ondernemers drie dagen fysiek bij elkaar om aan hun onderneming te werken. Drie volle dagen brengt focus en meer interactie zodat er ook daadwerkelijk een solide basis wordt gelegd voor het bedrijf van de startende ondernemers. Daarnaast is er een 'terugkom dag' waarop ondernemers hun uitgewerkte plan pitchten. Deze focus bleek goed te werken om kennis en ervaring uit te wisselen tijdens de opdrachten waardoor nieuwe samenwerkingen ontstaan.



Reacties van deelnemers:

“Heel inspirerend en leerzaam. Ik ben weer iets gerustgesteld”

“Voor mij waren de mooiste momenten de momenten dat we feedback met elkaar hebben uitgewisseld”

“Heel volledige cursus met goed voorbereide opdrachten en prettige begeleiding. Dit zorgt er onder andere voor dat deelnemers echt op elkaar betrokken zijn en je heel veel van elkaar kunt leren.”

“Heel fijne training om netwerk op te bouwen en van allerlei verschillende hoeken tips en adviezen te krijgen. Een heel gevarieerde groep met mensen die elkaar mooi kunnen aanvullen. Het stimuleert om na te denken en verder te om en met eigen plannen; ook erg leuk om met andermans plannen te mogen meedenken.”

“De training was heel nuttig om alles aan te scherpen en te denken vanuit de klant.”

“De lessen hebben mij een enorme ‘boost’ gegeven, ik heb het gevoel heel veel stappen verder te zijn. Binnenkort ga ik de hele website vernieuwen met behulp van veel tips uit deze training.”

2.3 Handel: Impact via inkoop en aanbesteding

De gemeente Haarlem heeft de ambitie om meer maatschappelijk in te kopen. Deze ambitie is neergelegd in het inkoopbeleid.

1.1.1 Kennemer Inkoop Platform en SROI

Inkopen met impact betekent dat er bij de aanschaf van een product of dienst niet alleen gekeken wordt naar de prijs, kwaliteit en levertijd, maar ook naar de effecten van een product of dienst op mens en milieu.

Social Return On Investment (SROI) betekent letterlijk ‘iets teruggeven aan de samenleving’ en is net als duurzaam inkopen onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). SROI is het opnemen van sociale voorwaarden in subsidies en inkoop- of aanbestedingstrajecten met als doel dat de investering die de gemeente doet een sociale winst oplevert voor de doelgroep, namelijk mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Ook kan de voorwaarde ‘in natura’ worden ingevuld.

Zowel overheden als reguliere bedrijven kiezen steeds vaker voor inkopen met impact. Dit biedt kansen voor lokale impact ondernemers. Die moeten dan wel bekend zijn bij inkopende partijen. Om lokale impact ondernemers zichtbaar te maken en inkopers een platform te bieden is in 2020 het Kennemer Inkoop Platform opgericht. Op dit online platform presenteren impact ondernemers hun goederen en diensten. Dit platform is ook een hulpmiddel voor bedrijven met een SROI verplichting. Deze verplichting geldt bij gemeentelijke aanbestedingen vanaf € 200.000 (en ook bij subsidies vanaf € 500.000.)

De afname van een product of dienst bij een bedrijf op dit platform voorzien van een SROI badge, mag in mindering gebracht worden op de SROI verplichting van de koper. Zo bevordert het

platform handel met impact. De naam Kennemer Inkoop Platform is bewust gekozen. Handel en impact beperken zich niet tot gemeentegrenzen. Er is onder andere samenwerking gezocht met de gemeente Velsen. De SROI accounthouders van de gemeente Velsen en Haarlem werken samen bij de beoordeling welke bedrijven op het platform worden toegelaten.

Om een dergelijke SROI badge te behalen moet een aanbieder aan een aantal voorwaarden voldoen. Denk daarbij aan een inschrijving als sociaal bedrijf bij de Code Sociaal Ondernemen of het voeren van het B-corps keurmerk. Dit vraagt vaak om maatregelen in de bedrijfsvoering of financiële structuur. Het platform geeft impact bedrijven twee jaar de tijd deze erkenning te halen. Zo stimuleert het platform bedrijven zich daadwerkelijk als Impact bedrijf te gaan organiseren en wordt 'window dressing' tegen gegaan.

Het platform fungeert nu nog als een etalage van impact producten en diensten. Op dit moment zijn met name de kleinere impact ondernemers goed vertegenwoordigd. In 2022 wordt dit aanbod verder uitgebreid. Daarnaast wil Haarlem de vraagkant beter organiseren zodat het platform ook organisaties met een SROI verplichting kan ontzorgen.

Resultaat 2021: inmiddels staan er 53 impact ondernemingen op het Kennemer Inkoop Platform. 40 daarvan mogen de SROI badge voeren omdat zij voldoen aan de criteria daarvoor of in staat zijn daar binnen twee jaar aan te voldoen. Sinds het oprichten van het platform in 2019 tot en met december 2021 hebben 2500 unieke bezoekers meerdere malen het platform bezocht.

The screenshot shows the Kennemer Inkoop Platform website interface. At the top is a navigation bar with 'Home', 'Aanbod', 'SROI', 'Inkopen met impact', 'Contact', and 'Aanmelden'. Below the navigation bar are three filter dropdowns: 'Alle impact categorieën', 'Alle diensten / producten', and 'Alle branches'. The main content area displays a grid of eight business listings, each with a photo, a title, a list of key features, and a short description. Each listing has a yellow arrow icon in the bottom right corner.

- Copiatek**
 - Circulair
 - Duurzaam
 - Sociaal

Wie bieden werk aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en maken Nederland wat duurzamer...
- Studio Hamerhaai**
 - Klein meubilair
 - Meubels op maat
 - Tafels

Wij maken Dutch design van afval. We helpen mensen van hun huis een thuis te...
- Peer Accountants**
 - aangiften
 - Boekhouding
 - Jaarrekeningen
 - Loonadministratie

Peer levert accountantsdiensten, fiscaal advies en business coaching. Het team van Peer Accountants bestaat uit...
- Hollandse Huisjes**
 - Bamboehouten serverplanken
 - Borrelplanken
 - Kaarten
 - Onderzetters
 - Posters
 - Sleutelhangers

Bij Hollandse Huisjes maken we van illustraties leuke producten voor in en om het huis...
- Studio Manon Juliette**
 - Onderzetters
 - Vloerkleden

Koop je een product van Manon Juliette dan koop je een stukje geluk, niet alleen...
- Fliëks Tweedekans Fietsen**
 - Fietsen

Eenmansbedrijf die oude fietsen van de schroothoop redt om er zo goed als nieuwe, gepersonaliseerde...
- Mama Gaia Haarlem**
 - Diner
 - Horeca
 - Lunch
 - Ontbijt

Plant-based restaurant waar we willen laten proeven hoe lekker het is om plant-based te eten...
- Haarlem Food Experiences**
 - Food Experiences
 - Food Tours
 - Groeps- en bedrijfsuitjes
 - Vegan Street Food Experience

Haarlem Food Experiences is de verantwoorde food tour provider in Haarlem. Onze tours en events...

Een selectie van het aanbod op het Kennemer Inkoop Platform.

2.4 Investeren: Aantrekken van Financiering en Fondsen

2.4.1 Ronde tafels Impact Financiering

Het vinden van financiering vormt vaak een obstakel bij startende impact ondernemers. Immers, daar waar winstmaximalisatie niet de prioriteit heeft, neemt de belangstelling van financiers snel af. Aan de andere kant is er een groeiende groep investeerders en fondsen die hun kapitaal maatschappelijk willen laten renderen. Daarom zijn er in 2021 vier Ronde tafels georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de knelpunten zowel bij vragers als aanbieders van kapitaal verkend. Er waren overeenkomsten in de knelpunten aan beide zijden van het speelveld.

Resultaat 2021: in vier Ronde Tafels sessies hebben zeven impact ondernemers en negen financiers input geleverd. Met de deelnemende partijen (impact ondernemers, banken, private investeerders en fondsen) wordt nu aan een platform gebouwd waar impact ondernemers worden begeleid in het opstellen van hun financieringsvraag. Deze wordt door gezamenlijke financiers en fondsen beoordeeld. In het eerste kwartaal van 2022 wordt gezocht naar financiering om dit platform als een pilot te kunnen starten.



Ronde 'tafel' met impact ondernemers, financiers en investeerders.

2.5 Communiceren: Vergroten van herkenning en zichtbaarheid.

Impact Ondernemers pionieren en werken daardoor vaak aan een product of dienst in ontwikkeling. Het maken van impact is daarom lastig aantoonbaar. Hierdoor zijn zij minder zichtbaar en worden zij onvoldoende herkend en erkend. Middels deze actielijn ondersteunt Haarlem impact ondernemers door hen beter zichtbaar te maken in de stad en daarover te communiceren.

2.5.1 Social Enterprise Overheidscongres

Naar aanleiding van het vaststellen van Het Actieprogramma Impact Ondernemen heeft zowel in 2020 als in 2021 het Social Enterprise Overheidscongres in Haarlem plaats gevonden.

Dit landelijke overheidscongres wordt jaarlijks georganiseerd door Social Enterprise (SE), een belangenorganisatie voor sociaal ondernemers dan wel impact ondernemers.

Resultaat 2020: Het Social Enterprise Overheidscongres 2020 werd vanwege de Corona maatregelen digitaal georganiseerd. Pjotr Anthoni (PwC) presenteerde de eerste onderzoeksresultaten uit het vervolgonderzoek naar de samenwerking tussen gemeenten en sociale ondernemingen. Hoofdgast Staatssecretaris van EZK Mona Keijzer vertelde hoe het kabinet impact ondernemen verder wil stimuleren. Robbert Berkhout (Wethouder Duurzaamheid en Economie) introduceerde het Actieprogramma Impact ondernemen van Haarlem. Er waren deelsessies over onder andere de (on)mogelijkheden van inkopen met impact, de City Deal Impact Ondernemen, de kracht van regionale netwerken en de lessen van Haarlem bij het opstellen van een Actieprogramma. Er waren 118 deelnemers bij dit congres.

Resultaat 2021: Het Social Overheidscongres 2021 had vanwege de Corona maatregelen een hybride vorm. Er was een landelijke live ochtenddeel (opgenomen op het MAAK terrein in de Waarderpolder) en een fysiek regionaal middag gedeelte in Apeldoorn, Breda, Emmen en Haarlem (Oceans). Sander Heine schetste hoe en waarom we de transitie naar een impact economie moeten versnellen. Jeroen Joon(wethouder gemeente Apeldoorn) vertelde hoe de City Deal Impact Ondernemen obstakels voor impact ondernemers zal gaan aanpakken en impact ondernemen op een nieuw niveau zal gaan brengen. Haarlem organiseerde een workshop over subsidies. Hoe zorg je er als ambtenaar voor dat je de juiste prikkel geeft aan ondernemers om werkzoekenden te helpen aan waardevol werk? Daarnaast was er de sessie 'Maatschappelijk inkopen doe je zo' voor bedrijven met een SROI verplichting of een belangstelling voor inkopen met impact.

Er waren 55 Haarlemse deelnemers en 60 deelnemers bij het plenaire landelijke ochtendprogramma.

2.5.2 Impact Days

Het aantal ondernemers dat werkt aan een eerlijke en duurzame toekomst groeit. Niet alleen lokaal, ook landelijk is 'zichtbaarheid' van deze ondernemers een knelpunt. Om heel Nederland en met name de consument, kennis te laten maken met Impact Ondernemen heeft de G4 (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht) in 2018 het initiatief genomen voor de Impact Days. Tijdens deze drie dagen openen Impact Ondernemers hun deuren om te laten zien hoe zij bijdragen aan een eerlijke en duurzame toekomst. De afgelopen jaren heeft The Impact Days geleid tot mooie nieuwe samenwerkingen, verhalen en vooral inspiratie. Haarlem doet sinds 2019 mee met de Impact Days. In 2020 en 2021 lag de focus vanwege de Corona maatregelen met name op digitale evenementen en het delen van verhalen.

Resultaat 2019:

Haarlem organiseerde de 'Social Impact Night' ; waarin de gemeente als opdrachtgever voor impact ondernemers centraal stond. Daarnaast werd de Code Sociaal ondernemen toegelicht; een register voor impact ondernemers die gekwalificeerd zijn als 'impact first' bedrijf. Haarlem startte met de Impact Route: een route door Haarlem met 12 impact ondernemers waar je bewust kunt consumeren. Haarlem werkte dit jaar samen met Amsterdam. Er was een papieren boekje met zowel de routes door Amsterdam als de route door Haarlem .

Resultaat 2020:

Tijdens een digitale ontbijtsessie lanceerde Haarlem het 'Kennemer Inkoop Platform'. Daarnaast waren er verschillende inhoudelijke sessies, o.a. voor startende impact ondernemers en impact ondernemers en inkopers die meer wilden weten over SROI.

Met de digitale Impact Route worden Haarlemmer aangemoedigd om juist om online bij de webshops te gaan kijken van deze ondernemers. Alle ondernemers ontvingen een makelaarsbord en de route is het hele jaar te vinden op de website van de Impact Days
De Impact Route groeide van 12 naar 23 deelnemers.

Resultaat 2021:

Vanwege de Lockdown zijn alle events uitgesteld naar het voorjaar van 2022. Er was onvoldoende draagvlak voor een online evenement. Daarom is er gefocust op de route met een communicatie campagne. De Impact Route in Haarlem groeide van 23 naar 50 deelnemers!



Deelnemers van de Impact Route tijdens de Impact Days 2021.

2.5.3 Samenwerking met andere netwerken

Vanuit het Actieprogramma is verbinding gelegd met diverse ondernemersnetwerken (o.a. Beter Business, NV Haarlem, MKB Haarlem, Sparkz). De Stadsgarage speelt een actieve rol in het delen van relevant nieuws voor (impact)ondernemers welke in de nieuwsbrieven van de ondernemersgremia gedeeld wordt. De gemeentelijke accountmanagers impact ondernemen zijn actief in deze netwerken. Zo kunnen initiatieven die kunnen leiden tot impact ondernemerschap tijdig worden herkend, begeleid en verder gebracht.

Resultaat 2021: er vindt een structurele uitwisseling plaats van relevant ondernemersnieuws tussen de nieuwsbrieven van MKB Haarlem, Parkmanagement Waarderpolder, Beter Business, Sparkz, NV Haarlem en Goede Zaken.

2.5.4 Communicatie strategie

In 2020 zijn er communicatiedoelstellingen geformuleerd voor het Actieprogramma. Per jaar worden 200 impact ondernemers in de regio Kennemerland bereikt en geïnformeerd over de mogelijkheden van het Actieprogramma. Daarvan heeft 50% interesse getoond in de producten en diensten (100). Daarvan heeft 50% gebruik gemaakt van de producten en diensten van het Actieprogramma (50).

Resultaat 2021:

In 2021 hebben 2500 personen de platformen zoals het Kennemer Inkoop Platform en de website van de Stadsgarage bezocht en 221 ondernemers hebben zich ingeschreven voor de nieuwsbrief. Van alle producten en diensten die zijn voortgekomen uit het Actieprogramma zijn er:

- 14 intakegesprekken gevoerd met ondernemers.
- 3 doorverwijs gesprekken gevoerd met ondernemers.
- 39 ondernemers deelgenoot geweest van het trainingsaanbod.
- 14 nieuwe ondernemers ingeschreven op het Kennemer Inkoop Platform.
- 15 ondernemers die hebben deelgenomen aan de ronde tafel gesprekken met financiers.
- 55 deelnemers naar het Social Enterprise Overheidscongres gekomen.
- 50 ondernemers die hebben meegedaan met The Impact Days.



SPAAK redt kwalitatieve fietsen van de schroothoop en geeft ze een tweede leven. Zo goed als nieuw en met karakter. Deze fietsen worden gehuurd door bedrijven die deze als deelfiets voor het personeel inzetten. SPAAK is gevestigd op het MAAK terrein in het C-district.

3. Wat heeft de uitvoering van het Actieprogramma ons geleerd?

De afgelopen twee jaar is de uitvoering van het Actieprogramma ook een leertraject geweest. Hieronder beschrijven we op verschillende thema's wat het programma ons geleerd heeft.

3.1 Impact Ondernemen is een hoofdzaak

3.1.1 Impact is een hoofdzaak in de transitie naar een nieuwe economie

Vanuit de economische Visie positioneert Haarlem zich als stad van toegepaste innovatie. Impact Ondernemen is een vorm van innovatie omdat deze ondernemers met oplossingen komen voor bijvoorbeeld de uitputting van natuurlijke hulpbronnen, klimaatverandering, een groeiende ongelijkheid en vergrijzing. Om deze transities te realiseren is het nodig om te versnellen, te experimenteren en te innoveren. Op dit moment zijn impact ondernemers de voorlopers. Op termijn zullen naar verwachting de ondernemers die niet inzetten op alternatieven voor bovenstaande uitdagingen achterop raken in de transitie. Het is essentieel om nu in te zetten op impact ondernemen voor een toekomstbestendige economie.

3.1.2 Impact is een hoofdzaak in de transitie naar een circulaire economie

Uit recent gepubliceerd onderzoek van het Planbureau voor de leefomgeving (PBL) blijkt dat 55 - 77 % van de totale uitstoot van emissies en broeikasgasen (wanneer je de gehele keten meeneemt) wordt gereduceerd bij een volledig circulaire economie.

Impact Ondernemers houden rekening met de effecten van hun dienst en/of product op hun omgeving. Voor bijvoorbeeld de energietransitie worden elders veel grondstoffen gewonnen voor de productie van onder andere batterijen en windmolens. Als daarbij niet naar de effecten van deze winning op de omgeving wordt gekeken hebben wij in het westen groene energie, maar verwoesten we elders de biodiversiteit, bodemkwaliteit en gezondheid van de lokale bevolking. In een circulaire economie worden alle grondstoffen hergebruikt zonder daarbij het milieu verder te belasten. Impact is dus een hoofdzaak om tot een circulaire economie te komen. Een circulaire economie is een hoofdzaak om een toekomstbestendige stad te worden.

3.1.3 Impact Ondernemen is een hoofdzaak voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Haarlem wil een inclusieve en toekomstbestendige arbeidsmarkt, toegankelijk en met gelijke kansen voor iedereen. Een goed ontwikkeld ecosysteem rond Impact Ondernemen geeft ondernemers de mogelijkheid om zich te professionaliseren en zich op te stellen als aantrekkelijke werkgever om dit talent te boeien en te binden. Met de huidige krapte op de arbeidsmarkt is dit nog belangrijker geworden.

3.2 Impact Ondernemen vraagt om samenwerken

1.1.2 Samenwerken vanuit meerdere beleidsvelden

Impact ondernemen gaat om samenwerken en innoveren. Het gaat over een andere manier van bedrijfsvoering, productontwikkeling, personeelsbeleid en acquisitie. Het maken van impact heeft zowel met het sociaal als met het fysiek domein te maken. Daarmee ontstaat het risico dat impact ondernemen tussen wal en schip valt. In Haarlem is impact ondernemen onderdeel van het Economisch beleid. We werken van daaruit samen aan innovatie in aanbestedingen van de overheid, inkooptrajecten bij bedrijven, samenwerking wijkproblematiek, en innovatie in productiemethodes (energie, afvalreductie, circulariteit).

WeCup

WeCup is een retoursysteem voor to go-koffiebekers om het gebruik van papieren koffiebekers terug te dringen. Een We Cup beker vervangt 1000 wegwerpbekers. Verschillende deelnemende horeca zaken laten hun koffieprut ophalen door een Oesterzamenwekerij. Er wordt onderzocht of kapotte We Cup bekers ook in de Waarderpolder gerecycled kunnen worden. Zo komt er een lokaal circulaire systeem op gang.

Thuisbezorger wordt buurtcoach

Start-up The Super Nice People (TSNP) detacheert de nieuwe thuisbezorger. TSNP traint haar bezorgers in maatschappelijke betrokkenheid. Opleidingen, onderzoek naar specifieke talenten en voorkeuren, een vast dienstverband, maar ook rijden op elektra, waterstof, zonne-energie, fietsen en samen lol hebben, zijn onderdeel van het pakket. Om invulling te geven aan de filosofie 'elkaar helpen' begint iedere bezorger in opleiding bij een van de voedselbanken. Maatschappelijke betrokkenheid voedt klanttevredenheid. Als het aan TSNP ligt, krijgt de thuisbezorger de rol van buurtcoach in een wereld van afnemend of verdwijnend persoonlijk contact.



WeCup is een initiatief van Jody Koenders, eigenaar van Bar Gast.

1.1.3 Impact Ondernemen geeft een impuls aan Nieuwe Democratie

Impact ondernemers dragen met hun initiatieven vaak bij aan meerdere doelen (meervoudige waarde creatie), omdat vanuit de praktijk wordt geredeneerd en niet vanuit specifieke beleidskokers. Zij kunnen de gemeente uitdagen om te ontschotten, in mogelijkheden te denken en zich open te stellen voor waardevolle initiatieven vanuit de stad.

3.3 Knelpunten

3.3.1 Corona

Corona heeft invloed gehad op de uitvoering van het Actieprogramma. Trainingen hebben online plaatsgevonden en verschillende evenementen zijn niet doorgaan.

Tegelijkertijd heeft Corona de noodzaak tot impact ondernemen vergroot. Er is noodzaak ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld meer eenzaamheid in de wijk. Mensen die thuis werken hebben meer bewustzijn gekregen voor de nabije omgeving. Dit vergroot de betrokkenheid in de buurt en levert kansen voor nieuwe vormen van ondernemerschap op.

3.3.2 Samenwerking met omliggende gemeenten komt moeilijk van de grond

De focus op Impact Ondernemen lijkt tot nu toe beperkt te zijn tot de G4 en de G40. Handel beperkt zich niet tot gemeente grenzen. Haarlem is het gesprek aangegaan met de kleinere regio gemeenten om ons heen om zo onze rol als centrum gemeente te pakken. Ondernemers uit regio gemeenten kunnen ook meedoen met het Actieprogramma, bijvoorbeeld door zich aan te melden voor het Kennemer Inkoop Platform of deel te nemen aan een training. Impact Ondernemers worden in omliggende gemeenten echter nog niet zo herkend waardoor Impact ondernemen nog geen prioriteit heeft. Regionale samenwerking op het gebied van Impact Ondernemen komt nog niet verder dan het uitwisselen van kennis. Dat regio gemeenten financieel gaan bijdragen aan het Actieprogramma Impact Ondernemen is tot nu toe nog niet mogelijk gebleken. Duidelijk is dat er eerst bestuurlijke overeenstemming moet zijn om op dit thema regionaal samen te werken. Onderzocht wordt of de samenwerking in het Regionaal Werkbedrijf hiertoe ingezet kan worden.

3.3.3 Grote ambities, een klein budget

Haarlem heeft een Actieprogramma met grote ambities.

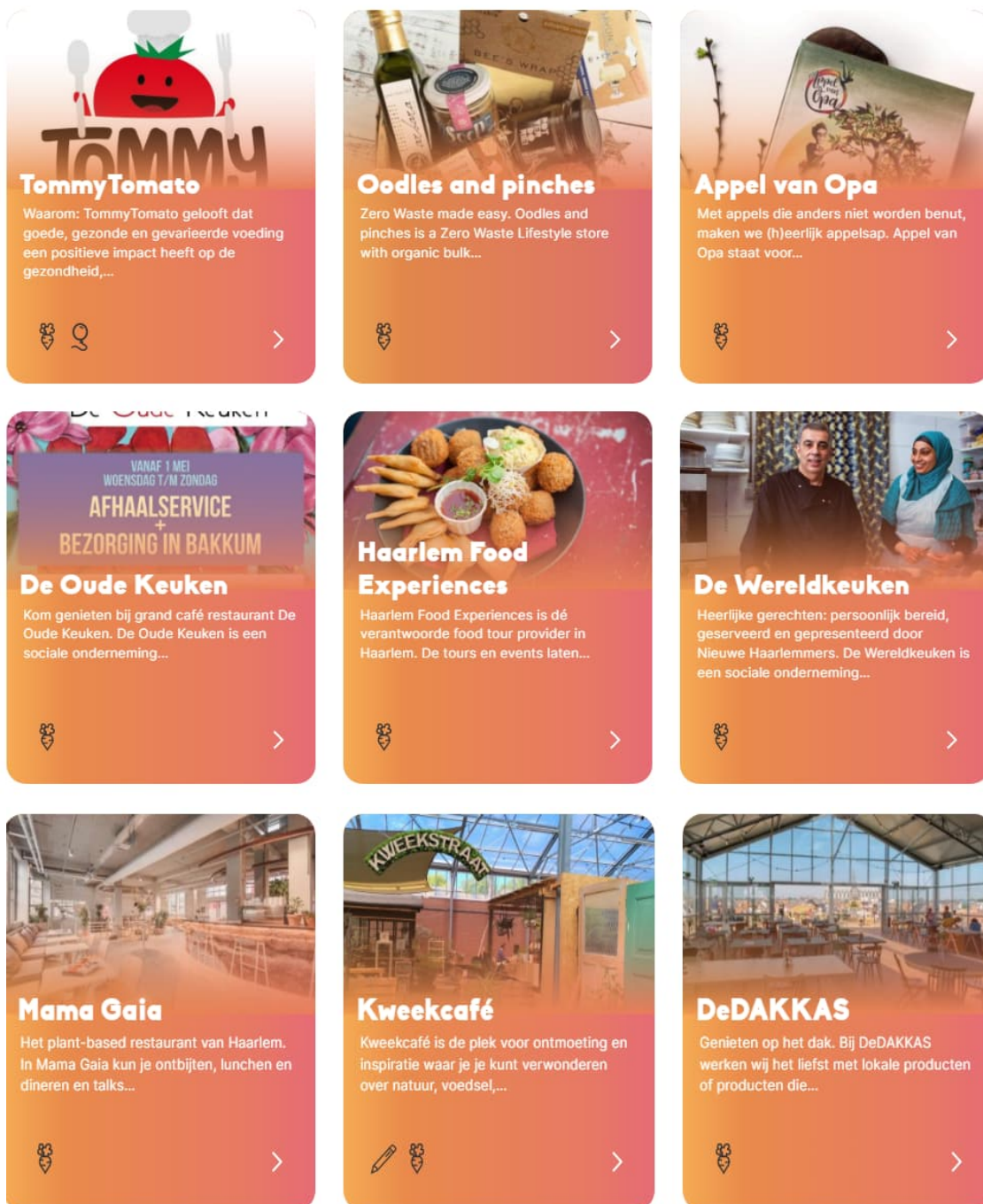
In 2020 en 2021 was er €35.000,- per jaar budget beschikbaar voor de uitvoering van het programma. Dekking hiervan kwam voor €25.000,- uit het algemene economiebudget en voor €10.000,- uit het Sociaal Domein. Er zijn jaarlijks externe middelen aangevraagd in de vorm van EU subsidies, tot nu toe nog zonder resultaat.

Met het huidige budget is er veel bereikt, deels dankzij een vrijwillige inzet van verschillende impact ondernemers en partners uit de stad, zoals de Stadsgarage. Dit illustreert de intrinsieke motivatie in de stad voor het thema, maar het is geen houdbare situatie voor een duurzame samenwerking.

Voor 2022 is er weer €35.000,- per jaar budget beschikbaar voor de uitvoering van het programma (€25.000,- uit het algemene economiebudget en €10.000,- uit het Sociaal Domein). Daarnaast is er eenmalig €25.000,- extra budget beschikbaar uit het algemene economiebudget. Opgeteld komt dit in elk geval op een budget van € 60.000,-. Er wordt nog onderzocht of het Sociaal Domein hun budget van €10.000,- kunnen verdubbelen voor 2022. Dat zou een budget van in totaal €70.000,- geven voor 2022.

Voor 2023 en 2024 is er in elk geval € 25.000,- beschikbaar uit het algemene economiebudget. Er zijn nog geen extra middelen vanuit het Sociaal Domein toegezegd. De mogelijkheden hiervoor worden verder onderzocht.

Een aantal acties uit dit programma worden belegd bij externe partijen zoals de Stadsgarage. Acties binnen de gemeentelijke organisatie worden binnen bestaande capaciteit uitgevoerd. Hier is in totaal 8 uur per week voor beschikbaar. Dit blijkt te beperkt om de ambities van het Actieprogramma waar te maken.



Een selectie van de Impact Route in de categorie 'Food'.

4. Doorontwikkeling: waar liggen kansen?

4.1 Kansen

Deze voortgangsrapportage beschrijft stand van zaken op het gebied van Impact Ondernemen halverwege de doorlooptijd van het Actieprogramma Impact Ondernemen 2020 - 2024. Hieronder geven we kort aan welke kansen wij per actielijn zien voor het Actieprogramma voor de resterende doorlooptijd van het Actieprogramma:

1: Service: Oprichten van een gemeentelijk aanspreekpunt Impact Ondernemen:

Ondernemersdienstverlening slimmer organiseren, aandacht voor impact ondernemers met een niet westerse achtergrond. Landschap Impact Ondernemen in kaart brengen. Permanente aanwezigheid in netwerken. Communicatienetwerk uitbreiden, informatie op de juiste plekken. Definiëren van de verschillende belangenbehartigers .

2: Netwerk: Samenwerken via Knooppunt Impact Ondernemen:

Meer samenwerken met andere gemeenten uit de regio. Aanbod trainingen uitbreiden en verder ontwikkelen. Modulaire aanpak aanbieden. Jongerenprogramma maken. Uitbreiden samenwerking Nova College en In Holland.

3: Handel: Impact via inkoop en aanbesteding:

Vraagkant van het Kennemer Inkoop Platform verder ontwikkelen, meer grotere impact ondernemers aantrekken. Een Ronde Tafel inkopen met impact organiseren. Bij SROI verplichting meer gebruik maken van platform. Daadwerkelijke transacties via het platform stimuleren. Acties om inkopers en ondernemers te verbinden.

4: Investeren: Aantrekken van Financiering en Fondsen :

Ontwikkeling Impact Financiering platform, één op één coaching van impact ondernemers. Zes cases uitwerken met financieringsvraagstukken.

5: Communiceren: Vergroten van herkenning en zichtbaarheid.

Verder ontwikkelen consumentencampagne om zichtbaarheid Impact Ondernemers te vergroten. The Impact Days Haarlem gedurende het jaar laten terugkomen in samenwerking met lokale ondernemers. Samenwerking met bibliotheken zoeken.

4.2 Middelen

Voor 2023 en 2024 is in elk geval € 25.000,- aan financiële middelen gereserveerd vanuit het algemene economiebudget. In totaal was er in 2020 en 2021 in totaal een budget van € 35.000,- per jaar. Voor 2023 en 2024 worden de mogelijkheden voor een bijdrage uit het Sociaal Domein onderzocht.

Zoals in deze rapportage beschreven is er de afgelopen jaren veel bereikt dankzij een vrijwillige inzet van verschillende impact ondernemers en partners uit de stad. Om de komende jaren het programma verder te kunnen ontwikkelen zijn er meer financiële middelen nodig.

Er zijn drie mogelijke scenario's voor doorontwikkeling van het Actieprogramma Impact Ondernemen. In scenario 1 gaan we op de huidige voet verder. Dit vraagt om een jaarlijks budget van €65.000,-. In scenario 2 wordt het programma verder ontwikkeld en worden kansen benut. Deze uitbreiding van het actieprogramma vraagt om een jaarlijks budget van €100.000,-. Als ervoor wordt gekozen om te versnellen kan dit aan de hand van scenario 3. Dit vraagt om een jaarlijks budget van €150.000,-. Hieronder beschrijven we per scenario welke acties we met de verschillende budgetten kunnen uitvoeren.

Met een budget van € 35.000,- (o.v.b. bijdrage € 10.000,- uit het Sociaal Domein) in 2023 en 2024 kunnen alleen de absolute basis acties van scenario 1 uitgevoerd worden. Er zijn dan onvoldoende middelen voor de coördinatie, communicatie en de opzet van acties om uitvoering te geven aan het actieprogramma. De samenwerking met de Stadsgarage moet dan anders worden ingericht. Er zullen minder acties uitgevoerd kunnen worden en daarmee minder resultaten geboekt kunnen worden dan in 2020 t/m 2022.

Scenario 1: We blijven doen wat we doen.			
0:	Coördinatie	Coördinatie programma, interne afstemming, aansturing uitvoering, aanjagen impact ondernemen. (Stadsgarage)	€30.000,-
1:	Service	Ondernemersdienstverlening slimmer organiseren, aanwezigheid in netwerken.	€08.000,-
2:	Netwerk	Meer samenwerken met andere gemeenten uit de regio. Aanbod trainingen uitbreiden en verder ontwikkelen.	€10.000,-
3:	Handel	Vraagkant van het Kennemer Inkoop Platform verder ontwikkelen, meer grotere impact ondernemers aantrekken.	€07.000,-
4:	Investeren	Impact Ondernemers koppelen aan impact financiers.	€03.000,-
5:	Communiceren	Kleine consumentencampagne met 1 event, mogelijk light deelname Impact Days.	€07.000,-
	Totaal:		€65.000,-

Scenario 2: Doorontwikkeling programma en benutten van kansen.

0:	Coördinatie	Coördinatie programma, interne afstemming, aansturing uitvoering Actieprogramma, aanjagen impact ondernemen. Ontwikkelen activiteiten actieprogramma. Aantrekken van fondsen. (Stadsgarage)	€40.000,-
1:	Service	Ondernemersdienstverlening slimmer organiseren, opzetten Kennemer Impact Helpdesk. Aandacht voor impact ondernemers met een niet westerse achtergrond. Aanwezigheid in netwerken.	€15.000,-
2:	Netwerk	Meer samenwerken met andere gemeenten uit de regio. Aanbod trainingen uitbreiden en verder ontwikkelen.	€10.000,-
3:	Handel	Vraagkant van het Kennemer Inkoop Platform verder ontwikkelen, meer grotere impact ondernemers aantrekken. Een Ronde Tafel inkopen met impact organiseren. Bij SROI verplichting meer gebruik maken van platform	€10.000,-
4:	Investeren	Ontwikkeling Impact Financiering platform, start één op één coaching van impact ondernemers.	€10.000,-
5:	Communiceren	Verder ontwikkelen consumentencampagne om zichtbaarheid Impact Ondernemers te vergroten. De Impact Days Haarlem gedurende het jaar laten terugkomen in samenwerking met lokale ondernemers.	€15.000,-
	Totaal:		€100.000,-

Scenario 3: Versnellen , benutten van kansen en betere positionering Impact Ondernemen in de transitie naar een nieuwe economie.

0:	Coördinatie	Coördinatie programma, interne afstemming, aansturing uitvoering, aanjagen impact ondernemen. Ontwikkelen activiteiten Actieprogramma. Aantrekken van fondsen. (Stadsgarage).	€50.000,-
1:	Service	Ondernemersdienstverlening slimmer organiseren, opzetten Kennemer Impact Helpdesk. Aandacht voor impact ondernemers met een niet westerse achtergrond. Aanwezigheid in netwerken. Communicatienetwerk uitbreiden. Definiëren van de verschillende belangenbehartigers .	€20.000,-
2:	Netwerk	Meer samenwerken met andere gemeenten uit de regio. Aanbod trainingen uitbreiden en verder ontwikkelen. Modulaire aanpak aanbieden. Jongerenprogramma maken. Uitbreiden samenwerking Nova College en In Holland.	€20.000,-
3:	Handel	Vraagkant van het Kennemer Inkoop Platform verder ontwikkelen, meer grotere impact ondernemers aantrekken. Een Ronde Tafel inkopen met impact organiseren. Bij SROI verplichting meer gebruik maken van platform. Daadwerkelijke transacties via het platform stimuleren. Acties om inkopers en ondernemers te verbinden.	€20.000,-
4:	Investeren	Ontwikkeling Impact Financiering platform, één op één coaching van impact ondernemers. Zes cases uitwerken met financieringsvraagstukken. (mits aanvullende externe financiering).	€20.000,-
5:	Communiceren	Verder ontwikkelen consumentencampagne om zichtbaarheid Impact Ondernemers te vergroten. De Impact Days Haarlem gedurende het jaar laten terugkomen in samenwerking met lokale ondernemers. Samenwerking met bibliotheken zoeken.	€20.000,-
	Totaal:		€150.000,-

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
14 april 2022

Tekst: Christiana van Lammeren en Ruud Meijer
Fotografie: Katinka Vermeylen STUDIO KATHAN,
Ontwerp: n.v.t.
Drukwerk: n.v.t.

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl